

Z OBSAHU

Evropa a Česko, str. 4

Tolerance není křesťanská ctnost, str. 6

Darwinismus dnes, str. 11

Tradice Otců

Z homilií svatého biskupa Basila Velikého

[IV. století]

Ať se moudrý nechlubí svou moudrostí, ať se silný nechlubí svou silou, ať se boháč nechlubí svým bohatstvím. V čem však potom spočívá pravá chlouba a v čem je velikost člověka? *Tím ať se chlubí, kdo se chce chlubit: že má rozum a zná mne, že já jsem Hospodin*, říká Bůh.

To je tedy vznešenost člověka, jeho sláva a velikost, když pravdivě pozná, co je skutečně velké, přilne k tomu a hledá slávu u Pána slávy. Apoštol totiž říká: *Kdo se chlubí, ať se chlubí v Pánu* a předtím: *Kristus se nám stal moudrostí od Boha, spravedlností, posvěcením a vykoupením, jak je psáno: Kdo se chlubí, ať se chlubí v Pánu*.

Dokonalá a neporušená chlouba v Pánu spočívá v tom, že se člověk nevynášá pro svou spravedlnost, že ví, že jí pozbyl a že je ospravedlněn jen skrze víru v Krista.

A tak se Pavel přímo chlubí tím, že vlastní spravedlností pohrdá a že hledá spravedlnost, která je skrze Krista, tu, která je z Boha, spravedlnost založenou na víře: aby poznal Krista a moc jeho vzkříšení i účast na jeho utrpení, aby vzal na sebe podobu jeho smrti, a dosáhl tak zmrtvýchvstání.

Tady padá veškerá nadutost pýchy. Není ti ponecháno zhora nic, čím by ses mohl vychloubat, člověče. Tvá chlouba a naděje spočívají v tom, že budeš umrtvovat vše, co je tvé, a usilovat o budoucí život v Kristu. Počátek tohoto života již máme, jsme v něm a žijeme jej zcela v Boží milosti a z jeho obdarování.

Festival *Mene Tekel* a naše budoucnost

Mládež se zajímá o komunismus a jeho oběti

Už potřetí se letos konal festival *Mene Tekel*. Tentokrát byl zařazen jako oficiální kulturně-doprovodná akce českého předsednictví v Radě Evropské unie. Pořádalo ho občanské sdružení Umění bez bariér a Ústav pro studium totalitních režimů, společně s Konfederací politických vězňů. Jeho čtyřicet akcí proběhlo nejen v Praze, ale i v dalších městech.

Byly připomenuty některé procesy (pražští studenti práv jeden z nich zrekonstruovali jako představení), události kolem železné opony, persekuce skautského a studentského hnutí, debatovalo se mj. o způsobu výuky tohoto historického období.

Do festivalu byly začleněny i pořady připomínající komunistickou persekuci v jiných zemích – v Pobaltí a na Balkánu.

V neděli festival uzavřela ekumenic-

ká bohoslužba ve svatovítské katedrále. V předvečer výročí komunistického převratu se konalo shromáždění u památníku obětí komunismu na pražském Újezdě; zde promluvil plzeňský biskup František Radkovský.

Už od počátku festivalů je zřetelný zájem a aktivní účast mládeže. Generace, jež rostou ve svobodě, mají, jak se zdá, smysl pro minulost: chtějí ji znát a rozumět jí. Sama jsem v poslední době několikrát přednášela středoškolákům a byla jsem občas překvapená, s jakou naléhavostí si kladou otázky historické spravedlnosti.

Vděčnost národa patří zvláště těm, kdo po celých dvacet let píší a mluví o tom, co se dělo a co zažili: v poslední době se, díky Bohu, zdá, že mají ke komu mluvit.

Michaela Freiová

Rekonstrukce procesu Marie Švejdvé

Foto: www.menetekel.cz

ZPRÁVY

Biskup Radkovský k výročí komunistického puče

V předvečer výročí komunistického puče se sešlo shromáždění u památníku obětí komunismu v Praze na Újezdě. Uzavřel je plzeňský biskup František Radkovský. Citoval závěr Ozeášova prorocství a porovnal hřích tehdejšího Izraele se situací našeho národa: jeho svědomí nezůstalo zcela čisté, komu-

nistická strana pokračuje dál.

Také u nás, jako předtím v Německu, je třeba počkat na další generaci, aby národ ozdravila. Příliš jsme přilnuli ke hmotě, ale máme-li se dostat z morálního bahna, musíme se opřít o Boha, řekl biskup Radkovský.

RC

Foto: www.viteznyunor.cz – stránky věnované všem obětem komunismu

Zpráva Radia Jerevan v Lidových novinách

Mons. Wojciech Giertych, teolog papežského domu, uveřejnil v *Osservatore Romano* článek o hlavních hříších v pojetí svatého Tomáše. Opírá se mj. o počítačovou studii jezuity Roberta Busy, odborníka na hermeneutiku: ten přenesl do počítače kompletní text Tomášovy *Summy*, aby porovnáním užití jednotlivých pojmů v různých kontextech hlouběji osvětlil Aquinátovo myšlení. Konstatoval, že Tomáš chápe hlavní hříchy jako tendence, z nichž se odvíjejí další hříchy.

V závěru článku autor píše, že podobným způsobem P. Busa analyzoval řadu zpovědních rozhovorů a konstatoval, že tyto tendence se u mužů a u žen liší.

Dotyčnou pasáž zpracoval redaktor Luboš Palata v *Lidových novinách*.

Hlavní hříchy zaměňuje za smrtelné hříchy, za něž se hříšníci „budou smažit v ohni pekelném“. Navíc tvrdí, že podle Giertychova článku resp. Busovy studie budou věčné tresty pro muže a ženy různé: mužské duše podle něho čeká oheň a síra, duše žen budou lámány v kole (žádnou zmínku o trestech jsme v Giertychově článku nenašli). V závěru Palata opakuje tvrzení o „nových sedmi smrtelných hříších“, jež proběhlo českými médii loni na jaře a bylo opakovaně korigováno.

Na našich internetových stránkách lze vyhledat italský originál Giertychova a Busova článku i Palatův článek.

RC, *Osservatore Romano*,
Lidové noviny

Papež stanovil data kanonizací

Dne 21. 2. dopoledne se v Apoštolském paláci ve Vatikánu konala řádná konzistoř pro kanonizaci některých blahoslavených, které předsedal Benedikt XVI. Při té příležitosti byla zveřejněna data kanonizací. Arcangelo Tadini, Bernardo Tolomei, Nuno od Panny Marie Álvares Pereira, Gertruda Comensoli a Caterina Volpicelli budou svatořečeni letos 26. dubna. Obřad svatořečení Zygunda Feliňského, Francisca Coll y Guittart, Damiana Josefa De Veuster, Rafaela Arniáz Baróna a Marie od Kříže Jugan proběhne letos v neděli 11. října.

RaVat

Konvertité z islámu žádají o modlitby za papeže

Skupina konvertitů ze severní Afriky a Středního Východu vyzvala k modlitbám za papeže: k nim se připojili konvertité z Kašmíru. K iniciativě se připojují i věřící v Itálii.

Podle nich je třeba, aby se věřící letos v postě modlili za papeže, který čelí „mediální válce“ proti svému úřadu. Sami zažili v muslimském prostředí slovní i fyzické útoky a systematickou diskriminaci.

Asia News

Počty katolíků ve světě

Počet katolíků stoupl celosvětově o 1,4%: na konci roku 2007 byla podle vatikánských údajů 1,147 miliarda katolíků, o 16 milionů více než o rok dříve. Tento nárůst odpovídá růstu populace; podíl na světové populaci zůstává stálý – 17,3%. Sděluje to Papežská ročenka na rok 2009.

Nejvyšší přírůstek nastal v Oceánii – 4,7%, a v Africe – 3,0%. V Asii přibýlo 1,7% věřících, v Evropě 0,8%, v Amerikách o 0,1% poklesl.

Počet kněží, který do roku 2000 trvale klesal, opět narůstá. Nejvyšší je v Africe a Asii – 27,6 a 21,2%. V Amerikách je počet stálý, zatímco v Evropě a Oceánii poklesl – o 7,8 a 5,5%.

Kipa

ZPRÁVY

Britská veřejnost si přeje zachovat křesťanský rámec veřejného života

BBC uveřejnila výsledky vlastního průzkumu, podle něhož si přes 60% Britů přeje, aby náboženství a hodnoty s ním spojené hrály významnou úlohu ve veřejném životě. Podle BBC je to v rozporu s požadavky některých politiků a sekularistických skupin, které si naopak přejí náboženství z veřejného prostoru vytěsnit.

Důraz na tradiční britské náboženské hodnoty si přeje významně více muslimů a hinduistů než křesťanů. Tyto náboženské menšiny si přejí raději křesťanský než sekulární rámec národního života.

Anglický primas kardinál Murphy-O'Connor k tomu řekl, že legislativa v poslední době vyzdvihuje dílčí cíle (nediskriminace homosexuálů) nad náboženskou svobodu. Anglikánský primas Rowan Williams varuje, že vláda využívá legislativu ke kontrole morálky a chování lidí.

BBC uzavírá, že i v době, kdy ubývá křtů, církevních sňatků a účasti na nedělních bohoslužbách, lidé nechtějí, aby náboženství bylo zcela nahrazeno sekularismem.

BBC News

New York: Zasedání Komise pro postavení žen

V OSN se od 2. března koná 53. zasedání Komise pro postavení žen s tématem „Rovný podíl odpovědnosti mužů a žen včetně péče v kontextu HIV/AIDS“. Hnutí pro život se obává, že i tentokrát bude využito k prosazování propotratové agendy.

Wendy Wrightová, předsedkyně Anagažovaných žen pro Ameriku (CWA), upozornila, že „s novou americkou administrativou budou radikálové v OSN agresivnější v útoku na rodičovská práva

a budou prosazovat globální zavedení potratu na žádost“. Očekává se, že tyto požadavky budou opět prosazovat skandinávské země a Populační fond.

I když EU jako celek prosazuje navrhovaný propotratový jazyk, vloni tento konsensus narušilo Irsko, Malta a Polsko.

Konference se zúčastní také konzervativní skupiny, jako CWA, australské *Endeavour Forum* a australská Liga katolických žen.

c-fam

Arcibiskup z Canterbury chce zachránit jednotu anglikánů

Arcibiskup z Canterbury chce ustavit Pastorační fórum, které má zabránit rozpadu osmdesátimilionové světové komunity anglikánů. Má korigovat na jedné straně liberální místní církve, které porušují stanovy svěcením homosexuálního kléru a žehnáním homosexuálních sňatků, na druhé straně tradicionalistické obce, které svěští vlastní biskupy.

„Rebelující církve“ mají být vyloučeny z celosvětového setkání anglikánských vůdců a nemají mít přístup na konferenci v Lambethu.

Myšlenka fóra bude diskutována na Anglikánské konzultativní radě v květnu.

Podle deníku *Telegraph* panují obavy, že požadavky fóra budou ignorovány.

Telegraph

Internetová petice na podporu Benedikta XVI.

Na internetové adrese <http://www.ja-zu-benedikt.net> lze podepsat petici, podporující Benedikta XVI. proti současné protipapežské kampani. Ke dni 1. 3. 2009 se k petici připojilo již 16.040 lidí.

JA! zu Benedikt

POCHOD PRO ŽIVOT

Praha, 28. březen 2009

Od posledního Pochodu pro život bylo zraněno dalších 25 tisíc matek a stejný počet dětí před narozením byl usmrčen.

A to i kvůli lhostejnosti a mlčení mnoha z nás, kteří jsme takovému osudu unikli. Bezohledný zákon nadále umožňuje, aby byly další a další ženy k zabíjení svých dětí nuceny, a tak hluboce zraňovány.

Mše svatá 28. 3. 2009, 13:00,
kostel sv. Jiljí, Husova 8, Praha 1
Pochod pro život 28. 3. 2009, 14:00

Vnucená volba není nikdy volbou!
<http://prolife.cz>

Bližší informace: Hnutí Pro život ČR,
Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5
e-mail: info@prolife.cz

V New Yorku se zpovídá non-stop

V newyorské arcidiecézi se 6. a 7. března zpovídá 24 hodin denně. Cílem iniciativy „24 hodin zpovědi“ je seznámit věřící znovu se svátostí smíření. Jen na Manhattanu se zpovídá ve 20 farnostech.

Jeden z organizátorů, Mario Bruschi, řekl: „Každoročně si přichází tisíce katolíků pro znamení popelce. Představme si, že by všichni tito lidé přišli také ke zpovědi!“

Kathnet

Orissa: násilí proti křesťanům stále stoupá

Dne 19. února byl ve východoindické Orisse nalezen další zabitý křesťan; bylo mu 45 let.

Protikřesťanské násilí v tomto státě trvá už od konce srpna; za tu dobu bylo už zabito několik desítek křesťanů, včetně kněze, a tisíce uprchly z domova. Přes 10.000 křesťanů už žije v uprchlických táborech. Počet mrtvých se odhaduje na 80, zničených domů na 6.000, kostelů na 300.

Zenit

TÉMA

Foto: www.europarl.europa.eu

Evropa a Česko

Biskup komentuje projev prezidenta v Evropském parlamentě

Dne 19. února 2009 vystoupil prezident Václav Klaus v Evropském parlamentu. Jeho projev vyvolal nejrozličnější reakce: Mnozí poslanci jeho výroky odměnili potleskem, jiní bučeli, nebo dokonce opustili sál. Poprosili jsme o komentář projevu otce biskupa Dominika Duku OP. Celý text projevu je k dispozici na internetových stránkách www.klaus.cz.

Otcem Evropy je císař Karel Veliký

Příliš jsme si zvykli nevnímat historický vývoj a téměř každá generace hovoří jenom o tom období, které sama prožila, či případně o něm slyšela od svých rodičů. Hovoříme-li o Evropské unii, napadnou nás jména zakladatelů, kteří jsou také nazýváni otci Evropy: Konrád Adenauer, Robert Schumann a Alcide de Gasperi.

Historie však nazývá Otcem Evropy především císaře Karla Velikého. Máme-li porozumět tomuto pojmu, je dobré navštívit Čáchy a prožít den ve zdejších dómě. Impérium, které bylo modelem pro založení Evropské unie, nebylo pouhým ekonomickým a obchodním zřízením. Císařové, kteří v dómě usedali na trůn jedině ve chvíli své korunovace při modlitbě Otčenáše, hleděli na Krista Pantokratora a uvědomovali si tak svou

zástupnou roli spolu s odpovědností vůči Bohu a člověku.

Jednotu Evropy vytvářely náboženské ideje

Ani Evropská unie není jen „společenstvím uhlí a oceli“. Rovněž tak jejím jediným úkolem nebylo jen odstranění nepřátelství mezi Německem a Francií: důvodem jejího založení byly ty ideály, které míří k Otci Evropy. Karlovo impérium nastoupilo po zániku západořímské říše, která sjednocovala Evropu, ale nedávala pod římskou nadvládou dostatek prostoru jednotlivým etnikům, jako byli Galové, Germáni, či Slované apod. Římská říše, do které jsme vstoupili svobodně na základě rozhodnutí vévody České

TÉMA

země, svatého Václava, byla útvarem, který respektoval rozličnost a svébytnost evropských etnik. Můžeme říci, že právě díky tomuto útvaru je Evropa oním bohatým prostorem národních jazyků, kultur a etnických regionů. Jednotu Evropy, či lépe řečeno Římského impéria, vytvářely náboženské ideje. Ideály víry a cti.

Český stát se vždy podílel na utváření evropských dějin

České předsednictví v čele Evropské unie podle mého soudu může naplnit každého občana naší republiky hrdosť. Jistým způsobem nám to připomene i význam Prahy jako centra zmíněné Římské říše v době Otce vlasti Karla IV. či císaře Rudolfa II. Úvodní projev premiéra Miroslava Topolánka, který zdůraznil právě karlovský rozměr (Karel IV.) s jeho etickými a kulturními aspekty, byl důstojným zahájením našeho předsednictví. Podobně jako praktický rozměr priorit, vyjádřený zkratkou 3E a 2G, se naplnil i diplomatickou iniciativou naší vlády. Získal tak uznání většiny evropských zemí a vyvrátil obavy o naší neschopnosti a nezkušenosti.

K důstojným projevům podle mého soudu patří i projev prezidenta republiky Václava Klause, který řekl:

„Přicházím sem mezi Vás z hlavního města České republiky, z Prahy, z historického centra české státnosti, z jednoho z důležitých míst rozvoje evropského myšlení, evropské kultury, evropské civilizace. Přicházím k Vám jako představitel českého státu, který byl ve svých nejrůznějších proměnách vždy součástí evropských dějin, státu, který se mnohokrát přímo a významně na jejich utváření podílel a který se na nich chce podílet i dnes.

Český prezident k Vám z tohoto místa promluvil naposledy před devíti roky. Byl to můj předchůdce ve funkci, Vác-

Foto: www.novinky.cz

lav Havel, a bylo to čtyři roky před naším přistoupením k Evropské unii. Před několika týdny zde vystoupil i předseda české vlády, Mirek Topolánek, tentokrát již jako premiér země předsedající Radě Evropské unie.“

Každá politika potřebuje i kritické posouzení

Naše běžná média hovoří pouze o kritickém ohlasu, méně o přijetí, ale téměř se nesnažila přiblížit vlastní obsah tohoto projevu. Domnívám se, že je vhodné, aby se naši čtenáři více seznámili s tímto textem, který nám může připomenout celou historickou šíři naší evropské spolupatříčnosti, bez které bychom nemohli v Evropě existovat a plně se rozvíjet. To platí od počátku naší státnosti. Rovněž tak je zapotřebí si uvědomit, že ono tisíciletí naší existence by nebylo možné bez vlastní odpovědné politiky, která musí principiálně zajišťovat život a postavení obyvatel této země. Nelze tvrdit, že politika Evropské unie je vždy jedinečná a správná. Každá politika potřebuje i kritické posouzení. Období globalizace vyžaduje i obhajobu individuality a rozličnosti, která je devizou evropského vývoje, i když ne vždy snadnou.

Prezident dále řekl: „Řekl-li jsem,

že pro nás členství v Evropské unii žádnou alternativu nemělo a nemá, jde jen o polovinu toho, co je třeba říci. Druhou polovinou je zcela logické tvrzení, že *metody a formy evropské integrace naopak řadu možných a legitimních variant mají*, stejně jako je měly v celém posledním půlstoletí. Historie nekončí. Považovat status quo, v dnešní době existující institucionální uspořádání EU, za navždy nekritizovatelné dogma, je omyl, který se bohužel stále více šíří, ač je v naprostém rozporu jak s racionálním uvažováním, tak s celou, více než dvě tisíciletí trvající historií vývoje evropské civilizace. Stejným omylem je apriorně postulovaný, a proto stejně nekritizovatelný předpoklad o jedné jediné možné a správné budoucnosti vývoje evropské integrace, kterou je *ever-closer Union*, neboli postup ke stále hlubší politické integraci členských zemí.“

Poválečná historie Evropské unie sama svědčí o vývoji, i o zápasech, kterým se nemůže vyhnout žádný politický útvar, ať je to stát, nebo EU. Kritická reflexe, která vede ke kořenům či ideám zakladatelů, je vždy potřebným korektivem pro správný směr aktuálního vývoje.

Mons. Dominik Duka OP
(mezititulky redakce)

Mons. Dominik Duka OP

Kritická reflexe, která vede ke kořenům či ideám zakladatelů, je vždy potřebným korektivem pro správný směr aktuálního vývoje.

PŘEDNÁŠKA

Charles J. Chaput OFMCap.

Foto: <http://media.washingtontimes.com>

Tolerance není křesťanská ctnost

Přednáška denverského arcibiskupa

Dne 23. února 2009 pronesl denverský arcibiskup Charles Chaput na univerzitě v kanadském Torontu přednášku, v níž se zamýšlel nad rolí katolické víry v politickém životě, nad výsledky posledních amerických voleb a nad významem a pravou podobou křesťanské naděje.

Text této přednášky jsme pro vás přeložili.

Dnešní přednášku chci zaměřit na tři body. Jednak mne P. Rosica žádal, abych promluvil o některých tématech své knihy „Dávejte císaři: Sloužit národu – žít katolickou vírou v politickém životě“. To rád udělám. Dále chci mluvit o určité lekci, která pro nás vyplývá z posledních amerických voleb. A nakonec chci mluvit o významu naděje.

To nejdůležitější, nač bychom měli pamatovat v dnešní debatě, je toto: jako dospělí lidé si potřebujeme vytvořit silné a skutečně katolické svědomí. Pak

se tímto svědomím musíme řídit jako voliči. A nakonec musíme přijmout odpovědnost za důsledky naší volby. To za nás nikdo neudělá. Proto je tak důležité, abychom svou katolickou vírou znali, žili ji a podřídili se jí. Jen tak máme spolehlivé vodítko pro své jednání Kristových učedníků ve veřejné sféře.

Pro katolíky je politika součástí dějin spásy

Jako občané si nikdy nemůžeme dovolit rezignovat na náš společný občan-

ský život a přenechat ho politickým nebo náboženským elitám. Tak jako křesťanství, i politický život národa je tu pro každého, a každý má povinnost k němu přispět. Demokracie závisí na aktivní účasti všech občanů, ne jen lobbistů, expertů, politických institutů a sdělovacích prostředků. Pro katolíky je politika – tedy úsilí o spravedlnost a společné dobro ve veřejné sféře – součástí dějin spásy. V nich nemá nikdo bezvýznamnou úlohu. Každý je důležitý.

Moji knihu „Dávejte císaři“ lze shrnout do několika základních tezí. – Tou první je, že Američané vědí velice málo o historii. To je velmi nebezpečné, protože – jak řekli Thukydides, Machiavelli i Thomas Jefferson – na historii záleží. Záleží na ní proto, že minulost utváří

PŘEDNÁŠKA

přítomnost a přítomnost utváří budoucnost. Pokud katolíci nebudou znát dějiny, a zvláště své vlastní katolické dějiny, pak někdo jiný, zpravidla ne přátelsky naladěný, vytvoří tyto dějiny za ně.

Řeknu to ještě jinak. Člověk s amnézií nemá budoucnost ani přítomnost, protože si nic nepamatuje. Minulostí jsme zakotveni ve zkušenosti i v realitě. Bez ní prostě plujeme v prostoru. Jestliže nevíme, jak Církev dříve pracovala nebo bojovala s politickými vládci, pak nemůžeme rozumět dnešním vztahům mezi Církví a státem.

Amerika má hluboké náboženské kořeny

Pak je tu druhá teze, a tady se kanadská a americká zkušenost asi liší. Spojené státy nejsou sekulární stát. Jak řekl historik Paul Johnson, „Amerika se narodila protestantská“. Má jedinečné a hluboké náboženské kořeny. Samozřejmě nemá státní církev a má nekonfesi veřejné instituce. Ale nebyla koncipována jako „sekulární“ země v radikálně moderním smyslu. Prakticky všichni její zakladatelé byli křesťané nebo měli alespoň přátelský postoj k náboženství. A všechny naše veřejné instituce i představy o člověku jako lidské osobě jsou formulovány v náboženském jazyce. Jestliže tedy odstraníme Boha z našeho veřejného života, odstraníme i základ našich národních ideálů.

Slova jdou důležitá, utvářejí naše myšlení

Třetí teze: musíme si usilovně ujasňovat, co znamenají slova našeho politického slovníku. Slova jsou důležitá, protože utvářejí naše myšlení, a to nás pak vede k činům. Jestliže zpochybníme význam takových slov, jako je „obecné dobro“, „svědomí“, „komunita“, nebo „rodina“, podryjeme jazyk, který podpírá náš způsob myšlení o zákonech. Nečestný jazyk vede k nečestné debatě a špatným zákonům.

Uvedu příklad: Musíme mít na paměti, že tolerance není žádná křesťanská ctnost. Láska k bližnímu, spravedlnost, milosrdenství, prozíravost, čestnost – to jsou křesťanské ctnosti. A je samozřejmé, že ve vnitřně rozdílné komunitě je tolerance důležitým pracovním nástrojem. Není to však cíl sám o sobě. Naopak – tolerovat

ve společnosti vážné zlo je samo vážným zlem. Podobně demokratický pluralismus neznamená, že katolíci mají na veřejnosti mlčet o vážných mravních otázkách kvůli špatně chápanému slušnému chování. Zdravá demokracie vyžaduje zaujatou mravní debatu – jinak nepřezijí. Skutečný pluralismus vyžaduje, aby lidé silné víry vyjadřovali své přesvědčení na veřejnosti: pokojně, v souladu s právem a vzájemným respektem, ale energicky a bez komplexů. Cokoli jiného znamená špatné občanství a ochuzuje veřejnou debatu.

Je samozřejmé, že ve vnitřně rozdílné komunitě je tolerance důležitým pracovním nástrojem. Není to však cíl sám o sobě. Naopak – tolerovat ve společnosti vážné zlo je samo vážným zlem.

Poslušnost občanské autoritě je vymezena tím, co patří Bohu

Čtvrtá teze se týká Ježíšova rozhořování s farizeji a saduceji v Matoušově evangeliu (22,21): „Dávejte císaři, co je císařovo, a Bohu, co je Božího.“ To je rámeček, v němž bychom měli i dnes uvažovat o náboženství a státu. Císař má skutečně jistá práva. Občanské autoritě jsme povinni respektem a přiměřenou poslušností. Ale tato poslušnost je vymezena tím, co patří Bohu. Císař není bůh. Jen Bůh je bůh. Stát je mu podřízen a bude se mu zodpovídat z toho, jak zacházel s lidmi a se všemi, jež Bůh stvořil. Naším úkolem jako věřících je rozlišit, co patří císaři a co patří Bohu – a pak správně uspořádat vlastní život a naše vztahy s druhými lidmi.

Z toho plyne, že každý z nás má povinnost studovat svou víru, růst v ní a řídit se učením Církve. Také to znamená, že jsme povinni se politicky angažovat. Proč? Protože politika je výkon moci, a užití moci má vždy mravní obsah a lidské důsledky.

Nesmíme svou víru oddělovat od veřejného svědectví

Oddělení Církve a státu neznamená – a nikdy nemůže znamenat –, že oddě-

líme svou víru od veřejného svědectví, od našeho politického rozhodování, od našich politických činů. Takové oddělení by pro křesťana znamenalo popřít, kdo je; znamenalo by to odmítnout Ježíše, který nám nařizuje být „kvasem v těstě“ a „získávat učedníky ze všech národů“. Takovéto radikální oddělení zbavuje společnost jejího mravního obsahu.

Samoučelná stranická loajalita je slepou uličkou

Jelikož jsem biskup a jsem také starší a moudřejší, nepatřím k žádné politické straně. Jako mladý kněz jsem pracoval v kampani pro Boba Kennedyho. V letech 1976 a 1980 jsem byl dobrovolníkem v kampani Jimmyho Cartera. Takže mám-li nějaké politické kořeny, mám je v demokratické straně. Ale, jak říkám ve své knize, jednou z lekcí, které jsme se museli naučit v posledních 50 letech, je, že obvykle neexistuje politická strana, kterou by měli katolíci nastálo preferovat. Čím dříve se katolíci udomácní v určité politické straně, tím dříve tato strana pokládá jejich podporu za zajištěnou a ignoruje jejich starosti. Stranická loajalita, která je dána zvykem, rodinnou tradicí, etnickými nebo třídními zájmy, je jakýmsi kmenovým zřízením. Je to smrtící mravní lečnost. Tady jsou důležité konkrétní otázky a konkrétní charaktery. Je nutné jednat principiálně. Ale samoučelná stranická loajalita znamená slepou uličku.

Obamova stranická platforma je jasně proti životu

Nepsal jsem svou knihu proto, abych podporoval určitého kandidáta nebo na něho útočil. Chtěl jsem prostě popsat, jak vypadá autentický katolický přístup k politickému životu a podpořit katolíky, aby ho žili. A to mne přivádí k volbám roku 2008 a k tomu, co po nich následuje.

Tři týdny před volbami jsem napsal:

„Myslím, že senátor Obama, jakkoli je schopný, je nejpřesvědčenějším propotrátovým kandidátem kterékoli strany od rozhodnutí *Roe vs. Wade* v roce 1973. Obamova stranická platforma je nejen agresivně propotrátová, ale dokonce odmítá, že by zabítí nenarozeného dítěte bylo politováníhodnou věcí. V otázce zabítí nenarozeného dítěte – a připomeň-

PŘEDNÁŠKA

me si, že velký luteránský teolog Dietrich Bonhoeffer explicitně nazval potrat vraždou – je demokratická platforma, jak se prezentovala v Denveru v srpnu 2008, jasně proti životu.“

Rád mluvím jasně, a to proto, že moderní život, včetně církevního, trpí falešnou neochotou někoho urazit, což sice vypadá jako opatrnost a slušnost, ale příliš často je to spíše zbabělost. Lidé se mají vzájemně respektovat a být zdvořilí, ale jsou druhým dlužní především pravdu – tedy upřímnost.

Je třeba odporovat zlu

Pokud jde o současnou administrativu, nebudou to s ní mít katolíci snadné. Měli by si proto zapamatovat čtyři prosté věci.

Především mají političtí vůdci autoritu od Boha. Pokud jde o vážné zlo, nesmíme se žádnému vůdci podřizovat nebo s ním spolupracovat. Musíme měnit špatné zákony a odporovat zlu ve veřejném životě, jak slovy, tak nenásilnými akcemi. Tím největším respektem, který můžeme projevit občanské autoritě, je svědectví naší katolické víry a našeho mravního přesvědčení, bez vymlouvání a omlouvání.

Za druhé: v demokracii si volíme služebníky veřejnosti, nevolíme mesiáše. To staví do určité perspektivy dnešní řeči o „novém americkém mandátu“.

Prezident byl zvolen těsně před propuknutím ekonomické krize. Zvolili jsme si nadaného člověka, který by měl tuto krizi zvládnout. To je jeho mandát. Nedali jsme mu mandát k tomu, aby změnil americkou kulturu v záležitostech manželství, rodiny, sexuality, potratu, bioetiky a úlohy náboženství v politické sféře. K této změně může dojít a dojde k ní, ale jen tehdy, jestliže ji katolíci a další věřící připustí. Americká kulturní levice se z porážky v roce 2004 poučila a v roce 2008 uplatnila náboženský slovník: přitom ale ignoruje řadu zásadních přesvědčení a hodnot, jež jsou věřícím lidem drahé.

Nedokážeme vybudovat spravedlivou společnost na krvi nenarozených dětí. Právo na život je fundamentem každého lidského práva, a budeme-li je ignorovat, dříve nebo později se zproblematizují i všechna ostatní práva.

Třetí věc, kterou bychom si měli zapamatovat: nezáleží na tom, k čemu se hlásíme, když podle toho nejednáme. 54 % amerických katolíků volilo prezidenta Obamu, což ukazuje na zásadní změnu v jejich společenském myšlení. Jestliže se

zeptáme na to, jak američtí katolíci praktikují svou víru, zjistíme, že praktikující katolíci volili senátora McCaina. Samozřejmě to neplatí pro každého praktikujícího a kromě toho nemůžeme statisticky posoudit tajná místa hlubin lidského srdce. Ale přesto čísla o něčem vypovídají.

Právo na život je základem každého lidského práva

Při každých volbách slyším, jak si někteří katolíci stěžují, že se z potratů příliš jednostranně dělá „lakmusový test“. Ale cožpak to není správné? Jednou z věcí, jež začala odlišovat první křesťany od pohanské kultury okolo nich, byl právě jejich respekt k lidskému životu, speciálně jejich odmítání potratu a infanticidy. Ani my nemůžeme zbožně mluvit o programech na snížení počtu potratů, aniž bychom se důrazně snažili změnit zákony, jež toto zabíjení umožňují.

Jistě, katolické sociální učení se týká i jiných věcí, než je potrat. I v Americe máme řadu naléhavých otázek, jež si vyžadují naši pozornost – od reformy přistěhovalectví přes zdravotní péči až k chudobě a bezdomovectví. Církev vsude po Spojených státech se těmto otázkám věnuje. Musíme i účinněji pomázat ženám, jež čelí problémovému těhotenství, a američtí biskupové k tomu tlačí naše veřejné představitele už 30 let. Ale nepomůžeme nikomu, dokud budeme tolerovat a financovat tento smrtící akt násilí. Nedokážeme vybudovat spravedlivou společnost na krvi nenarozených dětí. Právo na život je fundamentem každého lidského práva, a budeme-li je ignorovat, dříve nebo později se zproblematizují i všechna ostatní práva.

Skutečná naděje je silná a odvážná

Slovo, jež jsme v posledních volbách slyšeli nejčastěji, je „naděje“. Myslím, že to je jediné slovo, jež se zneužívá častěji, než slovo „láska“. Je to slovo, které vyjadřuje úzkost. Ale pro křesťany znamená naděje ctnost, ne citovou berličku nebo politický slogan. Latinské slovo pro ctnost – *virtus* – znamená také sílu, odvahu. Skutečná naděje je nesentimentální. Nemá nic společného s laciným optimismem volebních kampaní. Nadě-

PŘEDNÁŠKA

Skutečnou naději je třeba vybojovat. K naději dospějeme jen pravdou, za cenu velkého úsilí a trpělivosti. Naděje je ctnost, statečnost, síla; hrdinské rozhodnutí duše. A nejvyšší formou naděje je překonané zoufalství.

je pro křesťany znamená a vyžaduje od nich páteř.

Před 70 lety uveřejnil Georges Bernanos krátký esej s názvem „Kázání agnostika na svátek svaté Terezie“. Bernanos choval hlubokou nedůvěru k politice a stejně hlubokou lásku ke katolické církvi. Nesnášel ani pravici, ani levici. Cítil ironickou nedůvěru k pohodlným, spokojeným a vlažným lidem, kteří se prezentovali jako katolíci – ať už to byli laici nebo klerici. Ve svém eseji si zkusil představit, „co by kterýkoli slušný agnostik průměrné inteligence řekl, kdyby ho farář nechal promluvit z kazatelny na svátek svaté Terezie z Lisieux“.

„Drazí bratři,“ řekl by agnostik z kazatelny, „mnozí nevěřící nejsou tak zatvrzelí, jak si představujete... Ale kdykoli dnes, v tomto světě, hledáme Krista, jste to jedině vy... Jste to vy, křesťané, kdo se podílíte na božství, jak to tvrdí vaše liturgie; jste to vy, 'božští lidé', kdo od Kristova nanebevstoupení představujete Jeho samého na zemi... Vy jste sůl země. Takže ztratí-li Vaše slovo svou chuť, koho mám obviňovat? ... Nový zákon je věčně mladý. To vy jste staří. ... Protože vy nežijete svou vírou, protože vaše víra přestala být živou.“

K naději dospějeme jen pravdou

Bernanos si nevážil učených, pyšných a povrchně věřících. Místo toho věřil v malé kytičky – svaté Terezie z Lisieux – jež podpírají Církev a obrací svět svou čistotou, prostotou, nevinností a zápalem své víry. Taková víra je dar. Ale je to dar, o nějž může žádat každý z nás a každý z nás ho obdrží, máme-li odvahu si jej zvolit a žít podle něj. Jediní, kdo kdy změnili svět, jsou světci. Každý z nás může být jedním z nich. Ale musíme to chtít a musíme jít cestou, která k tomu patří.

Bernanos napsal, že optimismus moderního světa, včetně jeho „politiky naděje“, je cosi jako pískání na hřbitově. Je to levná náhražka skutečné naděje a „pokrytecká forma sobectví, způsob, jak se izolovat od neštěstí druhých“ svým pokrokovým smýšlením. Skutečnou naději „je třeba vybojovat. K naději dospějeme jen pravdou, za cenu velkého úsilí a trpělivosti... Naděje je ctnost, statečnost, síla; hrdinské rozhodnutí duše. A nejvyšší formou naděje je překonané zoufalství.“

Nikdo, kdo si uvědomil zoufalství ve světě, nepůjde klidně spát. A slovo „naděje“ na volebních plakátech nám možná dopřeje šimrání vlastního sebevědomí, ale až se toto sebevědomí oslabí, bude náš svět stále vrakem. Na-

ději můžeme získat pouze pravdou. To znamená, že od chvíle, kdy Ježíš řekl „já jsem cesta, pravda a život“, je nejdůležitějším politickým prohlášením: „Ježíš Kristus je Pán.“

Císaři budeme sloužit nejlépe tím, že budeme především sloužit Bohu. Našemu národu prospějeme nejlépe tím, že budeme svou katolickou vírou žít čestně a vneseme ji bez jakéhokoli omlouvání na veřejné fórum. Jsme především občany nebes. A jako Bůh miloval svět, že poslal svého jediného Syna, tak sláva a ironie křesťanského života spočívá v tom, že nejpravdivěji sloužíme světu tím, že nejvěrněji milujeme Boha.

*Přeložila Michaela Freiová
Redakčně kráceno, mezititulky redakce*

POHLED Z ŘÍMA

Cesta trním

Dvojitý život zakladatele Legionářů

klášter sv. Benedikta v Subiacu

Každý, kdo přijede do Subiaca u Říma, do kolébky západního monasticismu, dříve nebo později zabloudí do růžové zahrádky, v jejichž trnech sv. František bojoval se smyslovým pokušením. Prostáček z Assisi v tom nebyl příliš originální. Se stejnými potížemi se tu o šest set let dříve potýkal obyvatel těchto míst, svatý Benedikt.

Dnešní kněží a řeholníci k tak radikálním prostředkům sahat nemusejí. Jsou svobodní a pozitivní, nepohrdají svou sexualitou a v případě problémů mohou vždy spoléhat na pomoc psychologa. Důtky a zíně byly odloženy, zrušena

byla klauzura a další zbytečná bezpečnostní opatření. Zbytky dávného světa známe už jen z ponurých pověstí o členech Opus Dei.

Všechno mělo být krásné, moderní a pozitivní. A zatím každou chvíli vyplouvají na povrch další skandály. Sexaféry otráslы církví ve Spojených státech, Velké Británii a Irsku. V posledních týdnech doléhají do médií stále nové zprávy o dvojitě životě loni zemřelého P. Maciela Degollada. Věc je o to závažnější a netypičtější, že tentokrát jde o zakladatele Kristových legionářů, jednoho z nejpružnějších řádů na světě

(právě Legionáři vedou agenturu Zenit nebo prestižní fakultu bioetiky na římském ateneu *Regina Apostolorum*). Jedno je třeba říci jasně. Bez ohledu na to, jak odpudivé mohly být hříchy P. Maciela, neruší hodnotu a pravdivost charismatu, které předal své kongregaci. Podobně jako románek s Betsabé a vražda Uriáše nerelativizuje hodnotu Davidových Žalmů, jejichž slovy se dodnes modlíme v breviáři. Křesťanství je v tomto velmi jednoznačné. Hřích Davidův neruší jeho místo v dějinách spásy. Kristus je potomkem právě tohoto mesiánského krále, ba dokonce Davida a Betsabé, jak čteme rok co rok o vánocích v Ježíšově genealogii. Církev si tedy s hříchy Otce Maciela poradí. Není ale ještě zřejmé, zda si my poradíme se svými vlastními hříchy. Je tedy čas vrátit se s velkou pokorou k Benediktovi a Františkovi, k jejich moudrosti a antropologickému realismu.

O tomto návratu mluvil Benedikt XVI. minulý čtvrtek, když se jako každý rok setkal s kněžími římské diecéze. V odpovědích na jejich dotazy a komentářích k jejich vyznáním, papež zmínil mimo jiné některé pravdy víry a zbožné praxe, které v posledních desetiletích vymizely z života Církve. Ujalo se totiž přesvědčení, že patří k Církvi předkoncilní. Koncil ovšem – zdůraznil Svatý otec – se k nim vůbec nevyjádřil a už vůbec je nezrušil. Je možné přistupovat k nim různě – dodal Benedikt XVI. – různou měrou jich využívat, ale nikdo jimi nemá pohrdat, protože vyrůstají z mnohasetletého rozjímání církve a jsou jejím velkým bohatstvím.

Krzysztof Bronk, 28. 2. 2009

Krzysztof Bronk

Církev si poradí s hříchy o. Maciela. Není ale zřejmé, zda si my poradíme se svými hříchy. Je tedy čas vrátit se k Benediktovi a Františkovi, k jejich moudrosti a antropologickému realismu.

KOMENTÁŘE

Natural History Museum v South Kensingtonu, Londýn

Darwinismus dnes očima českého katolíka (I. díl)

Jaké jsou vztahy mezi křesťanstvím a darwinismem

Při příležitosti 150. výročí publikování Darwinova díla *O původu druhů* se v Římě koná konference věnovaná otázce darwinismu a evoluce. Jejím tématem je kompatibilita evoluční teorie a ideje stvoření. RNDr. Václav Frei se v této souvislosti zamýšlí nad vztahy křesťanů a darwinistů a představuje postoj učitelského úřadu Církve v této otázce.

Ucelený a definitivní oficiální katolický názor na darwinismus není k dispozici.¹ Částečný názor se teprve utváří; mezinárodní vědecká konference v Římě ohlášená na březen tohoto roku má – jako první tohoto druhu, pokud je mi známo – přispět k jeho objasnění. Kéž přispěje opravdu výrazně!

Darwinismus za 150 let zdaleka nesplnil cíle, jež si vytkl.² A pokud jde o názorovou zralost, je nyní ještě v dětském či jinošském stadiu, snad v jakém byla

fyzika před rokem 1900. K tomu se chci vrátit k závěru celého tohoto příspěvku.

Ani katolíkům v České republice tedy nezbyvá než si utvářet vlastní prozatímní³ názor, ale pokud možno dobře informovaný nábožensky i odborně. Proto uvedu dosavadní výroky učitelského úřadu Církve, které se darwinismu významně týkají, a ty se pokusím doplnit poznatky důležitými pro orientaci českých čtenářů a čtenářek.

Vztahy mezi křesťanstvím a darwi-

nismem sleduji už řadu let a myslím, že se u nás uplatňují všechna čtyři základní stanoviska věřících k historickému i současnému darwinismu i choulostivé vztahy mezi jejich stoupenci. Dostaneme se k nim během dalšího výkladu a pomohou nám jasněji vidět celou situaci, ve světě i v České republice.

Obsah různých úseků článku bude vždy vyznačen v nadpisu, aby si čtenář mohl vybrat podle vlastního zájmu. Vzhledem ke složitosti tématu výjimečně připojuji k některým jednotlivostem číslované poznámky.

Čerstvými podněty k napsání tohoto příspěvku byly dotazy na redakci *RC Monitoru*, dále autorův dojem, že uklidňující půlstránka 9 o darwinismu a Darwinovi osobně v *Katolickém týdeníku* 7/09

KOMENTÁŘE

Václav Frei

Ucelený a definitivní oficiální katolický názor na darwinismus není k dispozici. Katolíkům tedy nezbyvá než si utvářet vlastní prozatímní názor, ale pokud možno dobře informovaný nábožensky i odborně.

říká k aktuálním problémům věřících u nás tuze málo; a za třetí okolnost, že konference v Římě má začít už 3. března. Je tedy nejvyšší čas připravit se na zprávy o ní a na její závěry.

Z čeho pramení problémy

Charles Darwin (1809-1882) osobně nebyl bojovný ateista, ale jeho vlivné spisy *O původu druhů* (1859) a *O původu člověka* (1871) přinášely nový obraz života a světa, který chce vysvětlit vznik a vývoj živých bytostí i jejich účelné chování pouze na základě a/ jejich nahodilých dědičných změn a b/ přirozeného výběru, působícího rovněž nahodile.

Právě tyto dva předpoklady jsou podstatné pro darwinistické pojetí evoluce života na Zemi. Pod názvem darwinismus se míní široký obor vědeckého bádání, který toto pojetí dále rozvíjí⁴, ale často i světonázorový směr.

Darwinovský obraz světa je ovšem v rozporu se třemi tradičními názory křesťanů: **I. s doslovným výkladem biblických zpráv o stvoření světa, II. s přesvědčením o aktivní úloze Boha Stvořitele ve vzniku, vývoji a chování živých bytostí a III. s přesvědčením o zvláštním postavení člověka mezi nimi.**

Dodejme, že s poznatky jiných badatelů se už názory Darwina samého neshodovaly mj. v jiných dvou bodech: **IV. že podle něho druhy nejsou stále a V. že i k velkým evolučním změnám dochází velmi malými kroky.** Z hlediska naší víry to není podstatné, ale je dobré vědět, že ani v rámci vědy darwinismus nebyl a není bez námitek.⁵

Mnozí Darwinovi stoupenci bojovně vyhrocovali rozpory I. až III. a další v tom dodnes pokračují. Je však velmi důležité odlišovat toto jejich úsilí od darwinismu jako vědecké domněnky. Ta chce, pravda, vystačit jen se slepými zákony přírody

a přímé Boží zásahy ze zkoumání života metodicky vylučuje. To však ještě není ateismus. Z hlediska víry je totiž nakonec podstatné to, zda Bůh stvořil svět, nikoli jak jej stvořil. Třeba i evolučně, jak se domnívají teističtí evolucionisté.

Značná část stoupenců darwinismu – badatelů a hlavně propagátorů – jej však výslovně s ateismem spojuje.

Odezvy ze strany věřících

Odezva ze strany věřících byla a je různorodá a často silně odmítavá (zvlášť zprvu v Anglii). Od začátku se však někteří křesťané k jejím podnětům stavěli kladně. Darwin sám cituje názor Charlese Kinsleye, že pojetí Boha, který stvořil několik živých bytostí schopných dále se vyvíjet, není méně vznešené, než že všechny stvořil už hotové, a někteří míní, že je dokonce vznešenější. To je myšlenka dodnes pro mnoho křesťanů inspirující.

Věřící příznivci Darwinova přístupu jistě byli a nejspíš zůstávají v menšině, ne však zanedbatelné.

Postoje katolické církve

Katolická církev se oficiálně ke sporným otázkám vyjadřovala teprve ve 20. století. Významné je, že Darwinovy spisy nikdy nedala na index zakázaných knih (po koncilu zrušený). Papežská biblická komise vydala roku 1909 za papeže sv. Pia X. prohlášení, že „dny“ ve zprávě o stvoření světa v Gn 1 není nutno chápat jako 24 hodin (DS 3519).⁶ Bylo to sice až 50 let po Darwinově vystoupení, ale už před sto lety. Část Bibli věrných nekatolíků však důrazně trvá na 6 x 24 hodinách stvoření i dnes.

Podstatné pro nás také je, že už od starověku katolíci teologové vykládali zprávu o stvoření velmi volně. Zásadu, že Bible není pramenem přírodopisným, ale náboženským, razil už svatý Augustin (+430). Náš Emanuel Rádl ve svých velkých Dějinách biologických teorií (něm. 1909-1913, česky Academia 2004) uvádí kromě Augustina ještě další církevní otce, kteří smýšleli stejně jako Charles Kinsley. Zastánci doslovného výkladu Gn 1 tak zůstávají o 1600 let za kořeny katolické tradice, živé i ve středověku, jak ještě uvidíme, a k níž se také výslov-

ně hlásí zmíněný dokument z roku 1909 (viz DS 3515-3518).

Vrátíme-li se k dávným potížím křesťanů s novotami darwinismu, vidíme, že oficiální katolické stanovisko už dávno nemá potíže s bodem I. A soudobý výklad textů v Gn 1, 2 vůbec neoslabuje jejich teologický význam, lze říci, že právě naopak.⁷ Nauka o stvoření světa zůstává stěžejní částí též katolického náboženství.

K bodu III., původu člověka, pro katolíky stále platí vyvážené prohlášení papeže Pia XII. z encykliky *Humani generis* (1950): evoluční domněnka o vzniku člověka podle těla z již existující živé látky je i pro katolíky oprávněným předmětem bádání; tuto hypotézu však nelze brát za prokázanou skutečnost; není tak ani vysvětlen původ lidské duše (DS 3896). Darwinovo jméno se v textu nevyskytuje.

Žádný z uvedených dokumentů nemá váhu dogmatu. Papežova encyklika je závažnější než prohlášení biblické komise. Ještě menší církevní váhu má přednáška papeže Jana Pavla II. z roku 1996, není však bez významu pro moderní svět. Svátý otec totiž řekl, že ve světle mnoha nových objevů⁸ nyní už je myšlenka evoluce víc než hypotéza. Dodal, že za evolučními teoriemi jsou různé filosofie; Darwinovo jméno rovněž neuvedl, potvrdil však výrocky encykliky *Humani generis*. – Celou přednášku jsme česky uveřejnili v časopisu *Universum* 26 (1997).

Žurnalisté ve světě i u nás tehdy udělali z té jedné věty senzaci, že prý Jan Pavel II. jako první z papežů už má odvahu postavit se za Darwina atp.

S různě pokroucenými zprávami médií se setkáváme stále. V tomto případě šlo asi jen o neznalost – pisatelé nevěděli o výroku Pia XII. I takto už někdy vznikne „černá legenda“, která pak má tuhý kořínek a bývá všeobecně přijímána jako fakt. Často to však bývá záměrná a promyšlená dezinformace ve službách určité ideologie; v tom byla mistrem sovětská KGB. Obecně trvá takové nebezpečí stále.

Polarizace v USA. Čtyři i pro nás významné skupiny

Amerika je sice daleko, ale vážné názorové střety mezi ateisty a věřícími by nám neměly být vzdálené. Navíc právě v USA, kde mají věřící ve veřejném ži-

KOMENTÁŘE

votě mnohem větší vliv než v Evropě, by se mohlo a mělo osvědčit demokratické soužití křesťanů se sekulární částí společnosti. (Opět aktuálnost konference!)

Přitom právě v USA vnášejí také sebevědomí (neo)darwinisté do soužití s věřícími mnohem víc napětí než na starém kontinentě. Konfliktní situace tam trvá už přes sto let a světská média ji zpravidla líčí krajně jednostranně. Ostatně březnová římská konference má též reagovat na tuto situaci.

Velmi poučné rysy střetu křesťanů s darwinismem jsem se pokusil českému publiku přiblížit roku 2001 článkem *O kreacionismu v USA (Univerzum 6 [38], dále U 6/38)*. Začínal vysvětlením pojmů, a to bude užitečné i zde.

Na otázku, zda Bůh stvořil svět, existují jen dvě jasné odpovědi. Ateisté odpovídají NE; zato všichni, kdo říkají ANO, jsou tedy v tomto širokém smyslu kreacionisté (lat. *creare* = tvořit). Jsou to židé, křesťané, muslimové, nověji též filosofičtí teisté aj.⁹ Agnostici mají zdrženlivou odpověď NEVÍME.

V USA se však tábor křesťanů výrazně názorově rozděluje na směr (A) – ty, kdo uznávají Augustinovu linii (v Evropě jsou to skoro všichni), a (B), tj. stoupenec – v různé míře věrného¹⁰ – výkladu Geneze jako zdroje poznání přírody.¹¹

Někteří z tábora darwinistů, jež si označíme jako směr (C), nevidí konflikt evoluce a náboženství dramaticky, ať už proto, že jsou soustředěni na výzkum sám, nebo že jsou agnostici. Stoupenci směru (D) však zasahují do debaty důrazně v ateistickém směru.

Světská média si všímají hlavně soudních sporů (B) *contra* (D) atp., ale pro skutečné porozumění situaci jsou významné i nekonfliktní prvky všech stanovisek, a především jejich širší společenský kontext.

Různé vztahy mezi názorovými skupinami

Mezi příslušníky vždy dvou proudů v obou táborech, křesťanském a darwinistickém, existuje 12 možností vzájemných vztahů, bereme-li v úvahu i jejich směr.

Konkrétně „augustinovští“ křesťané (A) mohou ze své strany vést dialog

s darwinisty směru (C), neboli vztah (A):(C) může být vstřícný.

To je bohužel za nynějšího stavu věcí jediná dobrá zpráva. Ze zbývajících možností už jen obrácený případ (C):(A), tj. vztah aktivního darwinistického badatele ke vzdělanému křesťanovi, bývá narušen nedůvěrou, nepochopením až pohrdáním. To se ukázalo při vědecké konferenci o inteligentním plánu¹² roku 2005 v Praze: pozvaní čeští biologové – darwinisté účast na ní odmítli. Ani světově významné vědce blízké směru (A) prostě nepokládali za partnery, a veřejně to prohlásili.

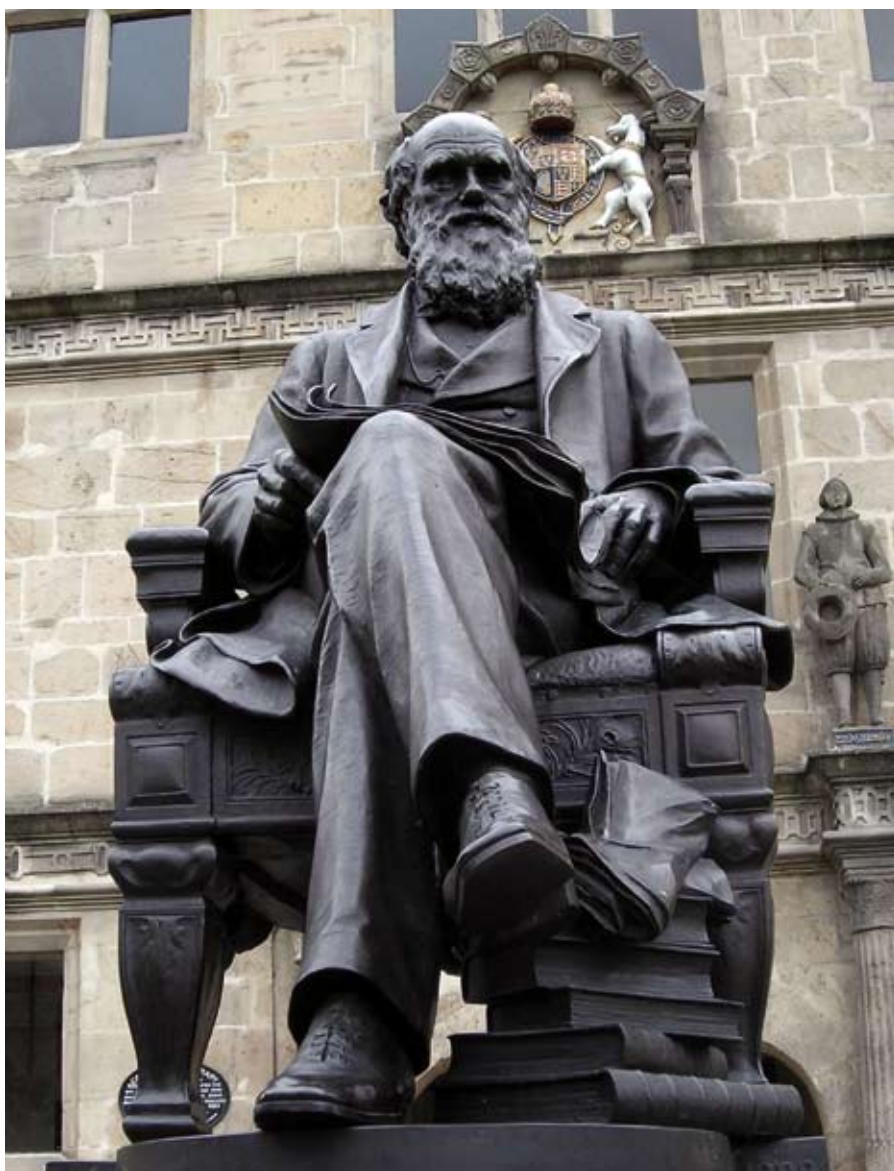
Od vztahu (D):(A) a tím spíše (D):(B) nelze čekat nic kladného, nanejvýš shovívavé kázání poučeného ateisty zaosta-

lým nebo tvrdohlavým křesťanům.

Také případy (B):(D) nebo i (B):(C) jsou jasně beznadějně: vždyť kreacionista (B) vidí v horlivém ateistovi (D) zavlilého nepřítele, a i ve skromném vědci (C) jen obdobu zdatného technika, který pro nepřítele pilně připravuje stále lepší zbraně.

O vztazích (D):(B) i (D):(A) darmo mluvit – horlivý ateista nejspíše oba pokládá za tmáře, prvního spíše z naivity, druhého ze záhadných skrytých důvodů.

Smutné závěry o vztazích i „slušného“ darwinisty (C) k věřícím už jsme probrali. Ostatně *RC Monitor* je adresován věřícím, takže úvahy o tom, jak by se měli darwinisté chovat k nám, tu nejsou příliš namístě.

KOMENTÁŘE

Galapágy

Nám naopak zbývá zamyšlení nad vztahy mezi námi křesťany navzájem, tj. často nedůvěřivým vztahem (B):(A) i zanedbávaným vztahem (A):(B). Ale také nad vztahy nás křesťanů – včetně směru (B)! – k různým darwinistům. Na patřičném místě se k nim dostaneme.

Přece však se rýsuje jeden světlejší bod, který stojí za samostatný odstavec.

J. C. Gould a darwinistická tolerance vůči křesťanům

Významný americký evoluční biolog a popularizátor vědy J. C. Gould (1941-2002) bývá v Americe dodnes chválen za svou ohleduplnost vůči věřícím. Zdůvodňoval ji však názorem, že věda a víra jsou věci tak zásadně různé, že díky tomu se nikde nemohou dostat do rozporu.¹³

Tato myšlenka zní pěkně a mezi nekatolíky je dost rozšířena. Vždyť je to dokonalá *imunizační strategie*: zbavuje věřícího nutnosti své osobní přesvědčení obhajovat! Ovšem za cenu hodnoty pravdy, která platí pro každého, a za cenu odpovědnosti věřícího za vlastní přesvědčení. Rozvedení by vydalo na menší filosofický traktát o rozumu a víře, na nějž chybí v *RC Monitoru* místo a u autora kompetence. Necht' tu stačí sdělení, že toto stanovisko je pro katolickou nauku nepřijatelné. – V Gouldově provedení ovšem často znamená nezáměr darwinisty o křesťanovu víru.

Ještě k časté tezi o naprosté nezávislosti vědy a víry: to je stanovisko i společensky nebezpečné. Takto se totiž dá svobodou přesvědčení obhajovat i kdejaký blud.

A pokud by věřící nemusel svou víru vůbec zdůvodňovat, nahrávalo by to absurdní definici náboženství, kterou hlásá britsky ateista, evoluční biolog Richard Dawkins: „Náboženství je přesvědčení o něčem, pro co neexistují žádné důvody.“ Takto ovšem křesťané, a zejména katolíci, náboženství rozhodně nechápou; i to snad římská konference světa dostatečně zdůrazní.

Evoluční domněnka o vzniku člověka podle těla z již existující živé látky je i pro katolíky oprávněným předmětem bádání, tuto hypotézu však nelze brát za prokázanou skutečnost. Není tak ani vysvětlen původ lidské duše.

Naši ambivalentní spojenci v obhajobě křesťanské víry

Zatím jsme museli konstatovat, že vztah mezi křesťany a darwinisty vede už z logiky věci víc ke konfliktům než k souladu. Můj článek míří ovšem k několika povzbuzením, ale než se k nim dostaneme, čekají nás ve II. části velmi trpké závěry z novějšího vývoje střetů v USA; tomu prozření není radno – a poctivě ani možné – se vyhnout. Vyznívá velmi silně proti americkým kreacionistům (B) (a ovšem i ateistům). Stručně jsem se o tom zmínil v *RC Monitoru* 2/08, v části „Stinné stránky sporu o evoluci“ svého článku *Inteligentní záměr v živé přírodě*.¹⁴

Jinými slovy: názory amerických stoupců teorie mladé Země aj. ve světovém měřítku těžce oslabují pozici křesťanství, nepřímo tedy i katolické nauky, ve vztahu k darwinismu. Přesto se velice přimlouvám za náš jasný projev křesťanské solidarity se všemi věřícími odpůrci ateismu, i když ten se zaštiťuje vědou. Tou se zaštiťovali i komunisté, třebaže trapněji.

Jak vyzní připravovaná konference v Římě?

Při ohlášení březnové konference o darwinismu arcibiskup Ravasi právem vyslovil politování, že se v debatě v USA velmi málo uplatňuje katolická nauka, která plně uznává autonomii vědeckého bádání, a to i v evoluční biologii. To vyznívalo jako hlavní bod katolického stanoviska. Zato mi nápadně chyběl projev podpory a sympatie s náboženskou a mravní stránkou úsilí amerických křesťanů omezit neblahý ateizující vliv darwinismu v hodinách biologie na státních školách. Ravasiho souhlas s nedávným rozhodnutím soudu v USA proti stoupcům ID vyzníval pro mnohé dokonce opačně.

Dělal jsem, co bylo v mých silách, abych na tuto jednostrannost upozornil; připomněl jsem (vzdáleně) obdobnou situaci křesťanů za komunismu, jehož ateistická propaganda nepěkně zneužívala darwinismus, také hlavně ve školách.¹⁵

Jsem upřímně zvědav, jakou váhu bude mít tento zřetel na konferenci v Římě. Za její účastníky bychom se určitě měli usilovně modlit.

Zatím jsme tedy viděli hlavně to, že v debatě mezi křesťany a darwinisty už jen z logiky věci převažují konflikty mezi všemi směry nad souladem a spoluprací. První část článku bych proto rád uzavřel podobným apelem na čtenáře *RC Monitoru*: Jsem přesvědčen, že my, katolíci v Evropě, bychom měli spravedlivě uznat, že křesťané směru (B) mívají pevné mravní zásady a v praktickém životě většinou uplatňují zdravě konzervativní názory. Kladou velký důraz na rodinu, jsou proti umělým potratům a homosexuálním svazkům; byli a jsou prakticky imunní vůči levicovým ideologiím. Bylo jedním z cílů článku U 6/38 ukázat, jak

KOMENTÁŘE

věřící odpůrci darwinismu jakožto velikula ateismu i řady dalších společenských zel tyto své kvality během 20. století uplatňovali. Bohužel ne moc šťastně ani moc úspěšně.

Ve II. části chci hlavně poukázat na zásadní zdroj potíží, jež vidím v neúplnosti darwinistického obrazu života a člověka. Darwinismus jako ideologie nabízí (vnucuje) člověku nesrovnatelně méně, než v sobě nese velká křesťanská tradice.

Poznámky

¹ V Katechismu katolické církve není o darwinismu ani o evoluci žádná zmínka.

² Darwinismus hlavně nepřinesl plné vysvětlení činnosti buněk s jádrem a vzniku lidského vědomí; o významu obou těchto mezer více ve II. části článku. Nevysvětlen zůstává i vznik života. Darwin původně připouštěl, že první buňku stvořil Bůh.

³ Otevřenou otázkou zatím totiž zůstává bližší výklad prvotního hříchu.

⁴ Nyní se tato nauka často nazývá neodarwinismus. Je obohacena zejména o nový obor molekulární biologie.

⁵ Různé vědecké námítky trvají dodnes. Někteří odpůrci darwinismu v nich dokonce vidí vyvrácení evoluční teorie.

⁶ „DS“ je pro teology důležitý pramen – soupis významných výroků magisteria chronologicky číslovaných. D a S jsou iniciály pořadatelů. Původním autorem byl Denzinger, přepracoval Schönmetzer.

⁷ Soudobé exegezi jde o věrné pochopení původního smyslu biblických textů. Ten dnes často z překladů do moderních řečí nepoznáme a snadno jim rozumíme chybně, zvláště právě ve Starém zákoně.

⁸ Novými objevy Svätý otec jistě mýnil nové poznatky nejen biologie, ale i astrofyziky a geofyziky (s dokonalejšími metodami určování stáří objektů), dále antropologie, psychologie aj., a také biblické exegeze: tam všude se uplatňuje evoluční pohled.

⁹ S darwinismem tvrdě polemizují i různé sekty, dále muslimové a někteří židé. Stvoření světa uznávají i deisté, pro nás málo významní. (Podle nich Bůh jen kdysi svět stvořil a dále se o něj nestará.) Teistou je u nás např. brněnský profesor Jiří Vácha.

¹⁰ Například Svědkové Jehovovi netrvají na 6x24 hodinách.

¹¹ Někteří nekatolíci čerpají poučení o přírodě i z Gn 1 – 11 (katolická exegeze nikoli – viz DS 3862nn): počítají tedy vážně s věkem Metuzaléma 969 let (Gn 5,27), s celosvětovou potopou (Gn 6–8) aj.

¹² O inteligentním plánu (*intelligent design*, *ID*) pojednává např. můj článek v *RC Monitoru* 2/08.

¹³ J. C. Gould se proslavil hlavně pokusem o vysvětlení rychlých dědičných změn po dlouhé době stálosti druhů, viz (V.). – Východisko svého názoru označil jako *Non Overlapping Magisteria (NOMA)*, tj. nauky, jež se nepřekrývají.

¹⁴ Česky je však přesnější „plán“ než „záměr“.

¹⁵ Zprávu s výroky arcibiskupa Ravasiho ze 16. září 2008 lze najít na internetu, svou reakci na něj (i onu zprávu) mohu zájemcům poslat mailem, obojí anglicky; má adresa je vaclav.frei@seznam.cz. Jak dalece ji někdo ve světě četl nebo dokonce bere vážně, nemohu zjistit. Pánu Bohu poručeno.

RNDr. Václav Frei

Přáno na 1. postní neděli 1. 3. 2009

Jít tam, kde nejsou viditelné úspěchy hned

O besedě s biskupem Václavem Malým v Praze-Strašnicích

Druhé setkání z cyklu *Iniciativa 17-11* o sociální nauce církve neslo název „Církev a očekávání současného světa“. Hostem v Divadle Miriam byl 4. února pražský světící biskup Mons. Václav Malý. Během večera odpověděl mimo jiné na tyto otázky: Jak přispěla vlastní životní zkušenost k jeho zájmu o společenské a politické otázky? Co pro něj v této souvislosti znamenala osoba polského papeže Jana Pavla II.? Souvisí živá víra s prací pro společnost a s hledáním společného dobra? Co dělá Rada Iustitia et Pax při České biskupské konferenci? Co vidí on sám v dnešní společnosti jako nejnaléhavější?

Václav Malý se občansky angažoval už v době před listopadem 1989. Byl signatářem a mluvčím Charty 77, během „zázračného roku“ (Jan Pavel II.)

moderoval velké mítinky na Václavském náměstí i jinde. Poté sám od sebe z veřejného života odešel do duchovní správy v Praze-Holešovicích. Coby biskup se ovšem jakoby obloukem ke svému společenskému angažmá vrátil. Z českých a moravských biskupů se vyjadřuje asi nejaktivněji ke konkrétním sociálním otázkám, cestuje po světě, jako představitel církve hovoří s křesťany na různých místech naší vlasti a podporuje aktivity některých neziskových organizací. Úlohou biskupa je reprezentovat a stmělovat církev i „stavět mosty“ mezi křesťany a nekřesťany.

V diskusi se Mons. Malý vrátil výstižně k minulosti: „Naše společnost byla v listopadu 1989 nemocná a to nebylo možné změnit během několika let.“ Většina lidí

se v době totality naučila dělat něco jiného doma a něco jiného navenek. Režim orientoval lidi jednostranně na konzum, který byl nejdostupnější formou „úniku“ před nepřilíši povzbudivou realitou. V 90. letech kladla tehdy nejsilnější politická strana jednostranný důraz na ekonomické otázky. Neméně důležité otázky právní zůstávaly na okraji pozornosti politiků, médií i celé společnosti, což se později vymstilo. Klasickým příkladem útěku před realitou bylo jednání současného prezidenta, který o nás hovořil jako o „evropských premiantech“. Společenské změny ale probíhají nepozorovaně a pozvolněji, než se často domníváme.

Dvojí normy, dvojí způsob chování se poznenáhlu dostaly i do života křesťanů, kteří byli často nuceni svou víru

KOMENTÁŘE

skrývat či neprojevat. Jisté modely chování tak bohužel přetrvávají dál. Je třeba neustále zdůrazňovat, že víra nepatří jen do soukromí, kostelů či modliteben. Víra, k níž podstatně patří slavení liturgie uvnitř společenství, prostupuje celý život křesťanů. Přinášíme evangelium do našich rodin či pracovních vztahů? Nejsem křesťanem či křesťankou jen „na chvíli“, jen „někde“, jen „já sám“? Biblickou inspirací pro V. Malého je všestranná postava apoštola národů. Požehnáním bylo pro něj setkání s papežem Janem Pavlem II. Václav Malý zdůraznil jeho hluboký smysl pro modlitbu, rehabilitaci myšlenky lidských práv – mezi které patří i právo svobodně vyznávat své náboženství. Tento velký papež publikoval tři velké sociální encykliky. Jejich jednotící moment vidí pražský světitel biskup v ideji „poevropštění Evropy“, v úsilí připomínat a obnovovat židovskokřesťanské kořeny našeho kontinentu, které se mohou stát inspirací

pro celý svět. Z hlediska politického bylo důležité, že „papež začal mluvit s příslušníky ostatních náboženství“ (návštěva synagogy v Římě; promluva k muslimské mládeži v Maroku; mezináboženské setkání v Assisi). Byly to kroky odvážné, riskantní, ale prospěšné z hlediska společenskopolitického.

Víra nepatří jen do soukromí, kostelů či modliteben. Víra, k níž podstatně patří slavení liturgie uvnitř společenství, prostupuje celý život křesťanů.

A co od nás svět a současná společnost očekává? Biskup Malý vyběhl k tomu, aby křesťané vstupovali do problémových oblastí: „Mějme odvahu jít tam, kde nejsou viditelné úspěchy hned.“ Křesťané „by se neměli spokojit jen s tím, že mají mravní převahu“. Je

dobré podporovat klasickou a úplnou rodinu, ale neméně rozhodně a zapáleně je třeba myslet na svobodné matky, na lidi „v průšvih“, na všechny, kdo se snaží dostat z pastí a sítí, do kterých se zapletli. Za svůj nejotřesnější životní zážitek označil Václav Malý setkání s mladými prostitutky a jejich cynickými „zaměstnavateli“. Za živý problém považuje tzv. obchod s bílým masem, který má evropské rozměry, dále otázku gamblerství, oběti rádooby pracovních agentur atd. V závěru proběhla diskuse s publikem čítajícím více než 100 lidí. Dotazy a náměty se týkaly výročí Jana Palacha a listopadu 1989, chystané návštěvy Benedikta XVI. (kterou Václav Malý organizačně zajišťuje), světové finanční krize, ochrany života a lidské důstojnosti od početí až po smrt, vztahu církve k ochraně životního prostředí a k internetu, k úloze křesťanů v politice.

Pavel Mareš

Liturgická čtení

15. 3. Neděle	Ex 20,1–17, Žl 19, 1 Kor 1,22–25, Jan 2,13–25			
	3. neděle postní	19. 3.	Čtvrtek	2 Sam 7,4–5a.12–14a–16, Žl 88, Řím 4,13.16–18.22, Mt 1,16.18–21.24a
16. 3. Pondělí	2 Král 5,1–15a, Žl 42, Lk 4,24–30			Slavnost sv. Josefa, snoubence Panny Marie
	sv. Heribert			
17. 3. Úterý	Dan 3,25.34–43, Žl 25, Mt 18,21–35	20. 3.	Pátek	Oz 14,2–10, Žl 81, Mk 12,28b–34
	sv. Patrik			sv. Archip
18. 3. Středa	Dt 4,1.5–9, Žl 147, Mt 5,17–19	21. 3.	Sobota	Oz 6,1–6, Žl 51, Lk 18,9–14
	sv. Cyril Jeruzalémský			bl. Serapion

22. 3. Neděle	2 Kron 36,14–16.19–23, Žl 137, Ef 2,4–10, Jan 3,14–21			
	4. neděle postní	26. 3.	Čtvrtek	Ex 32,7–14, Žl 106, Jan 5,31–47
23. 3. Pondělí	Iz 65,17–21, Žl 30, Jan 4,43–54			sv. Kastulus (Haštal)
	sv. Turibius z Mongroveja			
24. 3. Úterý	Ez 47,1–9.12, Žl 46, Jan 5,1–3a.5–16	27. 3.	Pátek	Mdr 2,1a.12–22, Žl 34, Jan 7,1–2.10.25–30
	sv. Kateřina Švédská			sv. Rupert
25. 3. Středa	Iz 7,10–14, Žl 40, Žid 10,4–10, Lk 1,26–38	28. 3.	Sobota	Jer 11,18–20, Žl 7, Jan 7,40–53
	Slavnost Zvěstování Páně			sv. Rogát

RC MONITOR – zpravodajský čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Fotografie bez uvedení zdroje pocházejí z Flickr.com. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/5500. Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiová, Mgr. Dagmar Kopecká, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Ondřej Vaněček, Mgr. Matyáš Zrno. Teologický poradce: P. Mgr. Pavel Mayer OP. Objednávky: Periodikum je distribuováno zdarma a lze jej v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo činí přibližně 15 Kč, což ročně znamená 315 Kč. Všem dárčům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.